

ÖZEL EĞİTİM

Banu ALTUNAY ¹
Gülistan YALÇIN ²
Demet TIRYAKI ³

GİRİŞ

Öykü 1

Ahmet'in Dünyası

Ahmet'in ailesi onun göz teması kurmaması, oyuncaklara uzanmaması, çevredeki uyaranlara tepkisiz kalması üzerine bir şeylerin ters gittiğini hissetti. Yapılan kontrollerde “Retinitis Pigmentosa” teşhisi kondu. Aile ilk başta büyük bir şok yaşadı. Özellikle baba, bu durumu kabullenmekte zorlandı; oğlunun geleceği için büyük kaygı duydu. Anne ise daha hızlı toparlanarak eğitimi için neler yapabileceğini araştırmaya başladı. Ahmet'in erken çocukluk dönemi, çevredeki meraklı bakışlar, iyi niyetli ama rahatsız edici sorularla geçti. Aile zamanla özel eğitim ve erken müdahale programlarına yöneldi. Bu süreçte en büyük desteklerini bir başka görme yetersizliği olan bireyin ailesinden ve uzmanlardan aldılar. Ahmet, dokunsal materyaller ve sesli oyunlarla çevresini keşfetmeye başladı. Görme engelliler alanında uzman olan öğretmenler ona birçok beceri alanını destekleyecek çalışmalar yaptılar. Braille okuyup yazma, bağımsız hareket becerileri, teknoloji kullanımı gibi çok sayıda alanda eğitimler aldı. Günümüzde Ahmet, tabletindeki ekran okuyucu uygulamayla bağımsız çalışıyor ve yazılım alanına ilgi duyuyor.

¹ Prof. Dr. Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Görme Engelliler Eğitimi AD., abanu@gazi.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-1202-1031

² Doç. Dr. Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Görme Engelliler Eğitimi AD., gulistanyalcin@aksaray.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-9668-0359

³ Arş. Gör. Dr. Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Görme Engelliler Eğitimi AD., demettiryaki@gazi.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-0856-7557

KAYNAKLAR

- Akoğlu, G. (2024). 0-3 yaş grubu (1. Kitap). C. Ergül (Ed.), *Öğrenme güçlüğü aile eğitimi kitap seti* içinde, ss. 7-36. Ankara: MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Altunay, B. (2012). Görme engelli öğrencilerin kütüphane kullanımında yaşadıkları temel sorunlar ve çözüm önerileri. B. Yılmaz (Ed.), 2. *Halk Kütüphaneciliği Sempozyumu: Değişen Dünyada Halk Kütüphaneleri bildiriler, posterler ve çalıştay raporları kitabı* içinde (ss. 276-288). Bodrum: TC. Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Altunay, B. (2023). Görme yetersizliği olan bireyler için erişilebilir tasarım. A. Cavkaytar & Y. Ergenekon (Ed.), *Engellilik ve Erişilebilir Tasarım* içinde, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.
- Ataman, A. (2003). Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim. A. Ataman (Ed.), *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş* içinde. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Ataman, A. (2012). Ünite 2: Özel gereksinimli çocuk. A. Ataman (Ed.), *Özel eğitim* içinde. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Ataman, A. (2018). Özel eğitimin anlamı ve amaçları. A. Cavkaytar (Ed.), *Özel eğitim* içinde (4. Baskı) (ss. 1-14). Vize Akademik.
- Batu, S.E. (2018). Ünite 10: Fiziksel yetersizliği olan öğrenciler. A. Cavkaytar & Tekin Ersan (Ed.), *Kuramdan uygulamaya sınıf öğretmenliği seti: Özel eğitim ve kaynaştırma* içinde. Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Bekçi, B. (2012). Fiziksel engelli kullanıcılar için en uygun ulaşım akslarının erişebilirlik açısından irdelenmesi: Bartın kenti örneği. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 14, 26-36.
- Cavkaytar, A. (2008). Özel eğitime gereksinim duyan çocuklar ve özel eğitim. İ. H. Diken, (Ed.), *Özel eğitime gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim* içinde (ss.3-27). Ankara: Pegem Akademi.
- Cavkaytar, A. (2018). Ünite 1: Özel eğitim alanı. A. Cavkaytar & Tekin Ersan (Ed.), *Kuramdan uygulamaya sınıf öğretmenliği seti: Özel eğitim ve kaynaştırma* içinde. Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Cavkaytar, A. (2023). Dünya’da ve Türkiye’de engellilik. A. Cavkaytar & Y. Ergenekon (Ed.), *Engellilik ve erişilebilir tasarım* içinde, (ss. 1-29). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.
- Cavkaytar, A. & Çıkkılı-Soylu D. (2023). Zihinsel yetersizliği olan öğrenciler. E. S. Batu & D. Çıkkılı Soylu (Ed.), *Özel eğitim ve bütünleştirme* içinde, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Cavkaytar, A. & Diken, İ.H. (2005). *Özel eğitime giriş*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Çetin, F. H. & Işık Y. (2018). Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu ve genetik. *Psikiyatride güncel yaklaşımlar*, 10(1), 19-39.
- Çıkkılı, Y., Ünalmış, M. & Özkan, H. İ. (23-26 Ekim 2024). Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları ulusal eylem planına (2022-2026) yönelik öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi. *UÖEK 34. Ulusal Özel Eğitim Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı* içinde (ss. 137-139).
- Çitil, M. & Ataman, A. (2018). İlköğretim çağındaki üstün yetenekli öğrencilerin davranışsal özelliklerinin eğitim ortamlarına yansımaları ve ortaya çıkabilecek sorunlar. *GEFAD/GUJGEF*, 38(1), 185-231.
- Eripek, S. (2005). *Okulöncesi dönemde özel eğitim*. S. Eripek (Ed.) *Özel eğitim*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını No: 756.
- Ergenekon, Y. (2023). Gelişimsel yetersizliği olan bireyler için erişilebilir tasarım. A. Cavkaytar & Y. Ergenekon (Ed.), *Engellilik ve erişilebilir tasarım* içinde, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.
- Ergül, C., Atılgan, H., Doğan, M., Altunay, B., Ökçün Akçamuş, M.Ç., Işıtan, Ş., Sezginsoy Şeker, B. & Aydın, B. (2021a). *Engelli olan çocuklar için ilköğretim değerlendirme çerçevesi: Engelli olan öğrencilerin kapsayıcı eğitim ortamlarında eğitimi. Öğretmen kılavuzu, Fasikül 1*. MEB Ölçme,

- Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Ergül, C., Atılğan, H., Doğan, M., Altunay, B., Ökçün Akçamuş, M.Ç., Işıtan, Ş., Sezginsoy Şeker, B. & Aydın, B. (2021b). *Engeli olan çocuklar için değerlendirme çerçevesi: İlkokullar için aile kılavuzu*. MEB Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Güzel-Özmen, E. R. (2015). Öğrenme güçlüğü olan öğrenciler. İ. H. Diken (Ed.), *Özel eğitime gereksinimli olan öğrenciler ve özel eğitim* içinde (s. 333-367). Ankara: Pegem.
- Karasu, N. (2009). Otizmden etkilenmiş bireylerde sosyal ve iletişim becerilerini arttıran yöntemlerin delile dayalı yöntem olarak belirlenmesi: Bir meta-analiz örneği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(3), 713-739.
- Kirazlı, G. (2020). 1. Bölüm: İhtiyaç kaybı. P. Piştav Akmeşe & B. Altunay (Ed.). *İhtiyaç yetersizliği ve görme yetersizliği olan çocuklar ve eğitimleri* içinde. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kirk, S., Galleger, J. & Coleman, M. R. (2017). *Özel gereksinimli çocukların eğitimi- Educating exceptional children* (14. Basım), (S. Ragıp & S. Kalkan, çev.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Köse A. & Esen Aydın F. (2022). Dil-konuşma bozukluğu olan çocuğa yaklaşım. Çarman K.B. (Ed.), *Gelişimsel nöroloji* içinde. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri, ss.25-31.
- Kuru Aktürk, N. B. & Ekim, A. (2013). Toplumda engelli çocuk. *Arel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 178-185.
- Maviş Sevim, Ö. (2021). Öğrenmede evrensel tasarıma dayalı çevre düzenlemeleri. S. Demir Başaran (Ed.), *Öğrenmede evrensel tasarım: Kapsayıcı eğitimi sağlamada kuramsal ve uygulamalı bir çerçeve* içinde (ss. 137-160). Ankara: Pegem Akademi.
- Mastropieri, M. A., & Scruggs, T. E. (2016). *The inclusive classroom: Strategies for effective differentiated instruction* (M. Şahin & T. Altun Çev.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- MEB (2006). *Özel Eğitim Hizmetleri Tanıtım El Kitabı* (nd), Ankara: MEB Yayınları.
- Murphy, D., Meyers, C., Oelson, S., McKean, K., & Custer, S. (1998). *Exceptions* (2nd ed.). Longmont, CO: Sopris West.
- Özbay, A. & Kayhan, Z. (2024). Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğunun (DEHB) nedenleri ve tedavi yöntemleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(89), 394-406.
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2012, 21 Temmuz). *Resmî Gazete*, 28360. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://orgm.meb.gov.tr/alt_sayfalar/mevzuat/Ozel_Egitim_Hizmetleri_Yonetmeli_gi_son.pdf adresinden erişildi.
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2018, 7 Temmuz). *Resmî Gazete*, 30471. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180707-8.htm> adresinden erişildi.
- Özmen, E. R. (2017). *Öğrenme güçlüğü sınıf içi destek kitabı I. Öğrenme güçlüğü hakkında temel bilgiler ve uygulamalar*. Ankara: Eğiten.
- Özsoy, Y., Özyürek, M. & Eripek, S. (2002). *Özel eğitime muhtaç çocuklar: özel eğitime giriş*. Ankara: Karatepe Yayınları.
- Piştav Akmeşe, P. (2018). İhtiyaç yetersizliği olan öğrenciler. Ümit Şahbaz (Ed). *Özel Eğitim ve Kaynaştırma* içinde (s.72-94). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Selimoglu, Ö. & Kahrıman, P. (2024). 0-3 yaş grubu (1. Kitap). B. Altunay (Ed.), *Görme yetersizliği aile eğitimi kitap seti*. Ankara: MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Şafak, P. (2018). *Ağır ve çoklu yetersizliği olan öğrencilerin eğitimleri ve bağımsızlığa ulaşmaları için desteklenmesi*. Ankara: Vize Akademik.
- Şafak, P. & Aslan, C. (2023). Ağır ve çoklu yetersizliği olan bireyler için erişilebilir tasarım. A. Cavkaytar & Y. Ergenekon (Ed.), *Engellilik ve erişilebilir tasarım* içinde, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, pp.260-294.
- Şafak, P., & Yürekli, M. (2020). Ağır ve çoklu yetersizliğin kavramsal çerçevesi. P. Şafak (Ed.), *Ağır ve çoklu yetersizliği olan öğrencilerin eğitiminde stratejiler* içinde (s. 1-28). Ankara: Vize.
- Şahin, S. (2003). *Özel eğitimin tarihçesi*. A. Ataman (Ed.), *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş* içinde. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

